

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1932. Št. 7.

Posamezna številka 2 Din.

Dragi župljani!

Kdo bi si bil kdaj mislil, da Vam bom pisal v „Kranjskem Zvonu“ v takih razmerah?! Saj se mi še danes vse zdi kakor kaka sanja! Pred vsem se prav iskreno zahvaljujem vsem, ki se me spominjajo v svojih molitvah. Lepo se kaže v molitvi za svojega duhovnika smisel za katoliško občestvo. To je duh prvega, pristnega krščanstva, o katerem pripovedujejo „Apostolska dejanja“ v XII. poglavju: „Cerkev pa je neprenehoma molila za Petra“. Tudi jaz se vsak dan in posebno pri sv. maši spominjam vseh župljanov, v prvi vrsti onih, ki za mene molijo, pa tudi vseh onih, ki so izgubili duhovno vez s Cerkvijo.

Molitev je pač ono sredstvo, ki nam prinaša največ pomoči, moči, zaupanja in tolažbe. Globoko veren kristjan, ki je po vrhu močan v molitvi, ni nikdar malodušen v svojem življenju, naj pride karkoli. Saj nam je dobro znana ona božja beseda: „Tistim, ki Boga ljubijo, se vse prav izteče“. Tudi v današnjih težkih časih moramo ohraniti v svojih dušah junaško zaupanje v božjo Previdnost. Saj vendar verujemo božji besedi, da nebeški Oče skrbi celo za cvetje na polju in ptice pod nebom. Saj verujemo, da ne pade niti las iz naše glave brez božje volje.

Koliko trpljenja je danes po širnem svetu! Koliko brezposelnih, lačnih brezdomcev in žalostnih šteje danes naša dolina solz! Verni kristjani smo tako srečni, da si lahko obrnemo trpljenje v velik blagoslov, v srečo in veselje.

Prav te dni sem premišljeval prekrasno Gospodovo pridigo na gori. In še nikoli se mi ni zdelo tako lepa, kakor sedaj — — —! „Blagor Vam, ki zdaj jokate, zakaj smejali se boste. Blagor Vam, kadar Vas bodo ljudje sovražili in kadar Vas bodo izobčili in zasramovali in Vaše ime zavrgli kot zlo zaradi Sinu človekovega. Razveselite se tisti dan in radujte se, zakaj glejte, veliko je Vaše plačilo v **nebesih**“. V očeh tega sveta je trpljenje nedoumljiva skrivnost, v luči evangelija pa je to preskušnja pokora in prilika, da si naberemo zasluženja za nebeško kraljestvo.

No in če mi duhovniki razlagamo pridigo na gori in druge učimo, kako je treba križ nositi za Gospodom, je pač prav, da ga tudi sami nosimo in znamo nositi. To je pač ekonomija božje Previdnosti, da včasih izbere kakega duhovnika, da nosi težak križ za Gospodom, da dela pokoro za se in ves svet, da postane podoben svojemu Učeniku.

Kadar sem govoril kakemu bolniku, naj svoje trpljenje daruje Bogu in zaradi Boga vse potrpežljivo nosi, mi je neredko prihajalo na misel: „Tebi je lahko, ko ne trpiš.“ Podobno se mi je neredko godilo v duši, kadar sem tolažil reveža. Težko je druge tolažiti, če sam ne trpiš.

Prav par dni pred mojim odhodom je prišel razčapan revež v župno pisarno prosit. Po njegovem odhodu

mi pride na misel: „Ali bi ne bil ti lahko to, kar je ta? Ali te ni Bog kakor za lase potegnil iz te revščine? Vedno si imel v življenju izredno srečo, kaj ko bi ti Bog poslal večjo dozo grenkega pelina“? In kakor neka tiha slutnja mi je reklo duši: „Prišla bo še —“. In prišlo je —! Pa tako je pač v načrtu božje Previdnosti in bo že prav!

In iz Gospodove pridige na gori naj povdarim še eno misel, ki je v teh časih in razmerah prav aktualna.

Vam pa pravim: „Ljubite svoje sovražnike, dobro delajte tem, ki vas črtijo, blagoslavlajte tiste, ki vas kolnejo, molite za tiste, ki vas obrekujejo . . . Če ljubite tiste, ki vas ljubijo, kakšno zasluženje imate? Saj tudi grešniki ljubijo tiste, ki nje ljubijo . . .“

Lahko je učiti: „Ljubite svoje sovražnike, klevetnike, če sam nimaš sovražnikov in ti s krivičnim obrekovanjem ni še nihče nič žalega storil. Prav koristno je, da oznanjevalec evangelija včasih tudi sam na svoji koži poskusi, kako „prijetno“ je obrekovanje in kako „lahko“ je odpuščati svojim sovražnikom! Še nikdar v življenju mi ni bilo tako jasno kakor danes, da mora v času splošnega trpljenja tudi duhovnik trpeti z narodom in za ljudstvo. Kadar zmaj medsebojnega sovraštva seje svoje seme po deželi, mora dati vprav duhovnik zgled v ljubezni do sovražnikov!

Ljubimo torej tudi one, ki so nam nasprotni! Naše orožje ni sila, ne pest, ne puška, ampak resnica, ljubezen in dobrota. S tem orožjem je krščanstvo vedno zmagovalo! Katoliške vrste ne smejo biti omadeževane z **osebnim** maščevanjem, nad onimi, ki delajo krivico in se celo vesele nesreče bližnjega, ko so jo povzročili.

Žalibog so vojne in poveljne razmere rodile žalostne posledice, ponekod celo bolešno sovražno razpoloženje. Tudi tem moramo odpuščati: Gospodova zapoved je to!

In zdi se mi, da je prav, če povdarjam še eno misel! Katoliki smo po svoji vesti dolžni ohraniti zvestobo državi in spoštovati oblasti in zakone, dokler ne nasprotujejo božjim zakonom. Zdi se mi, da je to eden največjih narodnih in državnih zločinov, če kdo sorojaka krivično obdoljuje neljalnosti napram državi in oblasti. To je pač žalostno poglavje slovenske zgodovine, o katerem sem že pisal v Kranjskem Zvonu. Danes bi vas prosil vse, da tako sumničenje in take klevete ne spravijo nikogar iz ravnovesja, da se med vas ne urine malodušni defetizem, ohranimo vsi mirno kri in ljubezen do narodne države, ki mora biti vzvišeno nad dnevnimi mušicami in je ne smejo omajati nobene klevete. Učimo se tudi trpeti za močno Jugoslavijo!

Končno prav iskreno pozdravljam vse župljane in se vsem priporočam v molitev.

Vaš župnik

M. Škerbec.

Ob priliki nove maše.

Letošnje poročilo naše gimnazije, ki smo ga brali v časopisju, poroča, da si je večina naših abiturijentov izbrala čisto realen poklic: tehniko, medicino, jus in podobne stroke. Za studij filozofije jih je malo, za bogoslovje se ni odločil nikdo.

Izbira poklica je veliko vprašanje. Ni pa to samo vprašanje kruha in službe, zlasti ne za inteligenta, ampak je tudi vprašanje zanimanja, nagnjenja, volje in duha vobče. K sreči smo zdaj dobili dobrega svetovalca za izbiro poklica, namreč knjigo dr. Lovrota Sušnika: Akademski poklici, navodila za izbiro stanu. Da bi le prišla vsakemu našemu dijaku pravočasno v rokel!

Bogoslovni poklici pri nas, hvala Bogu, niso tako redki. Pa bi jih rabili še več. Duhovni poklic je pač v prvi vrsti delo milosti. Vendar potrebuje nege že od mladih let. Resnobno in vestno dijaško življenje, delavnost, poštenost so predpogoj poklica. Pri drugih narodih še veliko bolj nego pri nas prihajajo duhovski poklici iz meščanskih in uradniških slojev, iz najboljših družin je največ bogoslovcev. Koliko bivših častnikov, tudi generalov, knezov in veljakov je po svetovnem klanju iskalo srčne utehe v tem poklicu.

Ruski diplomat Andrejev je v starosti nad 60 let začel študirati teologijo, podobno vseučiliški profesor kristalografije v Moskvi Artemijev, več članov bivše bavarske vladarske rodbine, pravtako bivši saški prestolonaslednik Jurij, ki je bil med bogoslovci najbolj preprost in je po posvečenju vstopil v jezuitski red. Svetovna semenišča kakor Rim, Pariz, Louvain v Belgiji, Inmost pričajo o tem, kako se vprav najboljše moderni ljudje zopet z veseljem oklepajo tega stanu. Če vprašate kakega duhovnika, kakšen poklic bi si sedaj izbral, če bi mu bilo mogoče spet izbirati, pa vam bo skoro sleherni dal odgovor: Spet bi šel za duhovnika. Drugi poklici skrbe za ta minljivi svet, duhovnik se trudi za to, kar ostane tudi pred večnostjo. Mnogo fantov se je odločilo za duhovski stan, češ, kaj naj se pobijam s posvetnimi skrbmi, ki so za danes, jutri pa jih ni, hočem se truditi za to, kar ostane. Pač so, hvala Bogu, minili časi, ko je hotel kdo postati duhovnik iz gmotnih ozirov, bolj ko kdaj prej postaja duhovski poklic delo in življenje za druge. Duhovnik je postavljen za ljudi kot posredovalec nadnaravnih dobrot, ki jih Bog človeku deli po Cerkvi.

Obred mašniškega posvečenja prav primerno označuje ta poklic takole: Duhovnikova dolžnost je darovati, blagoslavljalati, voditi, oznanjevati in krščeovati. Zato je treba pristopiti k tako veliki službi z največjim spoštovanjem.

Včasih so rekli zbadljivi ljudje: Ta ni za drugo, pa pojde v lemenat. Morda je bilo to kdaj, ko je bilo duhovnikov mnogo, več nego za silo in je bilo dela veliko manj nego danes. Zdaj pa, ko mora duhovnik voditi ne samo versko življenje, ampak delati tudi kulturno, socialno, gospodarsko in celo politično, če hoče prekvasiti svoje ljudstvo s pravim krščanskim duhom, danes rabi duhovnik tudi več zmožnosti in sploh več duševnih in tudi telesnih sil. Zato vidimo, da se često vprav najbolj nadarjeni dijaki posvečajo temu poklicu, ki nima primere na zemlji.

Vprav nova maša v župniji znova dopove vernemu ljudstvu, kaj mu pomeni duhovnik. V Dalmaciji so cele župnije brez duhovnika, zlasti na otokih je tupa žalostno. Župljani prihajajo prosit svojega škofa: „Dajte nam duhovnika!“ Pa nima. „Dajte nam kakršnegakoli, da bo le znal krstiti, prevideti bolnike, poročiti in pokopati, pa bomo zadovoljni.“ In jim ne more ustreči! Strašen je primanjkljaj duhovskega naraščaja zlasti v primorskih škofijah, tudi v slovenskih.

V Jugoslaviji ima razmeroma naša ljubljanska škofija največ duhovnikov. Vsega ima nad pol milijona duš, duhovnikov pa 700. In vendar jih še primanjkuje. Kaj šele drugod! Lavantinska škofija je znatno večja od naše, šteje čez 600 tisoč duš, pa ima samo 550 duhovnikov. Zagrebška nadškofija ima pa 1,690.000 duš, pa samo 600 duhovnikov.

Vidimo, kako upravičena je torej povsod v naši širni domovini molitev za duhovniški naraščaj: „Prosrite Gospoda žetve, da pošlje delavcev v svoj vinograd.“

Čimbolj bo nrvnost med ljudstvom propadala, tem manj bo duhovskih poklicev, o tem ni dvoma. Gotovo je premalo število duhovščine ne le posledica slabega verskega življenja, ampak tudi — vsaj zelo često — kazen za to, ker ljudje svoje duhovščine poslušali niso. V čemer bo kdo grešil, v tem bo kaznovan, stoji pisano v božji besedi. Kakor kdor maše ne spoštuje, le redko najde milost sv. potnice v smrtni uri, tako tudi kdor svojih pastirjev ne poslušaj, jih kmalu nima.

Kake so posledice, kjer ni dovolj dušnih pastirjev, nam s strašnimi barvami slika francoski pisatelj Pierre l'Ermitte v l. 1926.: „Poznam neko vas, kjer že deset let ni bilo duhovnika. Zakristija se podira, na omare zataka dež, mašna obleka plesni. Med kameni pod korom poganja trava in na zapuščenem pokopališču keglajo otroci z mrtvaškimi glavami. Vaščani živijo kot živali: žro in pijejo, delajo in spiyo. Ne verujejo več v nobenega Boga, ne v dušo, ne v kakšno posmrtno življenje. Niti ne vedo več, kaj naj bi vse to bilo. Samo v vaški gnoj še verujejo. Otroci ne znajo več ločiti dobrega od hudega. Bolniki umirajo brez pomoči in upanja; ko umro, jih zagrebejo kot mrhovino in ni človeka, ki bi zanje pomolil . . .“

V malem vsi vemo in žalibog skušamo: mladina, ki se po šolski dobi odteguje vplivu svojih dušnih pastirjev, podivja najprej in zabrede najgloblje. O koliko je mladih duš, ki se lovijo v večnem krogu, v gluhi lozi svoje praznote, pa k duhovniku ali ne znajo ali nočejo ali pa tudi ne smejo . . . Hvala Bogu, pa je še toliko skrbnih staršev, ki se zavedajo: pod duhovnikovim vodstvom je moj otrok najbolje spravljjen in mi bo v največje veselje.

Neki Tirolec je v svetovni vojni zgubil palec na desni roki. Bil je dijak, želel je na vsak način postati duhovnik. Imel je izrazit poklic. A ker brez palca ne more opravljati duhovskih opravil, zlasti ne obhajati, ga po cerkvenih predpisih niso mogli sprejeti v bogoslovje. Dobil ga je neki zdravnik, ki je povedal, da bi se morda dal vcepiti na desnico nov palec, le istovrsten mora biti. Morda, pravi, bi se prijel palec Vaše desne noge na roko, a treba bi ga bilo počasi presajati, da bi se sproti priraščal. Operacija bi bila, pravi, zelo tvegana, a možno je, da uspe. Mladi fant je bil pripravljen. Vse bi dal, samo da postane duhovnik. In res so mu privezali desnico k desni nogi, mu najprej napol odrezali palec na desni nogi ter ga pritisnili na desno roko. Nad štirinajst dni je moral mladi mož nepremično skrčen sloneti v postelji, z desno roko privezan k nogi. Če bi se količkaj ganil, bi se nežno priraščanje spet pretrgalo. Ko se je del palca na roki že prijel, so mu palec z noge popolnoma odrezali in ga prišili za kožo desne roke, tako, da se je počasi prirastel. Fant je imel grozne bolečine, a operacija je uspela in postal je res duhovnik. Danes deluje v redu redemptoristov na Tirolskem. Njegov obraz je še danes zmučen od trpljenja tistih tednov, a dosegel je, da je duhovnik . . .

Če je letos pri nas nova maša, je prav, da se ob tej priliki resno zavemo, kaj je duhovnik za svoje ljudstvo. Ne le, da je srednik med verniki in Bogom po vzgledu velikega duhovnika Kristusa, katerega nadomestnje in kateremu mora biti v vsem podoben, ampak tudi zgolj naravno, človeško vzeto je duhovnik angelj tešitelj, prijatelj in služabnik svojega ljudstva.

Med našo mladino je mnogo poklicev za svečeniški stan. Le marsikateri se zapravi in zgubi, ker nima nege. Urejene družinske razmere, zglede družinsko življenje doma je najboljše ozračje, kjer se poklici vzbujajo in ohranjujejo. Koliko mater si želi, da bi njihov sin kdaj stal pred oltarjem in pel glorio, pa pozabijo, da morajo tudi one z molitvijo, zglede in skrbno vzgojo buditi klice v srcih svojih otrok in jih negovati. Ko je bil poznejši papež Pij X. izvoljen za škofa, je obiskal svojo mater. Pokazal ji je škofovski

prstan in rekel: „Poglej, majčica, kako lep prstan so mi dali!“ Materi so stopile solze v oči. Dvignila je svojo starikavo roko, na kateri se je svetil njen poročni prstan, in rekla: „Da, sinko, ampak brez tegale ne bi ti imel tistegale prstana.“ Dobri starši: dobri duhovniki to je stara resnica.

Župnija Kranj.

Oznanila za julij.

2. **VII. nedelja po binkoštih**, prva v mesecu, skupno obhajilo za moške. Popoldan ob 6:15 se zberemo pred cerkvijo, sprejem g. novomašnika. Ob pol 7. zvečer kratka ura molitve (11. ura Prošnja za duhovnike), nato pete litanije presv. srca Jezusovega.

5. **God naših slovanskih apostolov**, sv. Cirila in Metoda.

10. **Slovesno praznovanje sv. Cirila in Metoda**, ob 10. uri nova sv. maša, po pridigah in po litanijah molitev za zedinjenje vzhodnih kristjanov. Popoldan ob 4. uri slovesne pete litanije M. b.

12. **God patronov ljubljanske škofije**, sv. Mohorja in Fortunate mučencev.

15. **Obletnica posvečenja našega škofa Gregorija**, sv. Bonaventura, učenik.

16. **Karmelska Mati božja**.

17. **IX. nedelja po binkoštih**, opravilo po navadi.

22. **Sv. Marija Magdalena**, ob 6. soseskina maša na Rupi.

24. **X. nedelja po binkoštih**, ob 10. uri sv. maša na Rupi.

25. **God sv. Jakoba** st. apostola.

26. **God sv. Ane**, ena maša bo tudi v Rožnovenski cerkvi.

31. **XI. nedelja po binkoštih**.

Shodi Marijineh družb bodo ta mesec prestavljeni, oznanjeni bodo v cerkvi.

Kronika.

Poročeni so bili:

Ažman Janez, advokatski pripravnik, Kranj, Savsko predmestje 37, roj. 16. maja 1903. in **Vovk Teodora**, zaščitna sestra, Kranj 187, roj. 20. jan. 1908, por. 10. aprila.

Engelman Janko, krojač, Kranj, Savsko predm. 15, roj. 5. julija 1905 in **Vavpetič Cecilija**, šivilja, Klanec 43, roj. 29. junija 1909, poročena 17. aprila.

Štupar Alojzij, posestnik in zidar, Premskovo 112. in **Žagar Ana**, hči kajžarja, Senčur 151, poročena 8. maja.

Štupar Janez, čevljar, Breg 9. in **Žagar Angela**, hči kajžarja, Senčur 151, poročena 8. maja.

Rehberger Franc, strojarski pomočnik, Premskovo št. 14 in **Štirn Ana**, delavka, Gorenje 9, poroč. 15. maja.

Puhar Franc, kamnosek, Kranj 51 in **Kristanec Marija**, delavka, Kokriško predmestje 83, poroč. 16. maja.

Gabrič Pavel, kovač, Kokriško predmestje 112 in **Virnik Marija**, šivilja, Kranj 163, poročena 22. maja.

Pavšlar Tomaž, posestnik, Kranj 115 in **Cvirn Nada**, privatna uradnica, Kokr. predmestje 56, poročena 28. maja.

Jagodic Jožef, sedlar, Luže 38 in **Bernard Frančiška**, posestnikova hči, Klanec 24, poročena v rožnovenski cerkvi 5. junija.

Šimnovc Franc, cerkovnik, Prebačevo 26 in **Zelnik Marjana**, hči polzemljaka, Prebačevo 7, poročena 5. jun.

Voglar Janez, čevljar, Kranj in **Bolka Angela**, šivilja, Klanec 39, poročena 7. maja.

Sušnik Franc, delavec, Premskovo 23 in **Zupanec Danijela**, delavka, Premskovo. poročena 29. junija.

Umrli:

Nabernik Janez, vojni invalid, Premskovov 1, umrl 7. maja.

Pelko Rudolf, sin krojača, Premskovo 35, umrl 7. maja.

Kožuh Franc, sin delavca, Premsko 9, umrl 18. maja.
Ribnikar Jernej, zidar, Kokriško predmestje 106, umrl 29. maja.

Cuzak Jožef, častnik vojne mornarice v p., Kranj 114, umrl 31. maja.

Krevs Danijela, hči delavke, Čirčiče 54., umrla 2. junija.

Ažman Vladoj, sin železniškoga uradnika, Savsko predmestje 41, umrl 5. junija, utonil je v Savi.

Sajovic Jožef, sin kovača, Rupa 32, umrl 6. junija,
Cof Frančiška, žena posestnika in uradnika, Kranj 84, umrla 13. junija.

Omersa dr. Nikolaj, profesor, Kranj 190, umrl 18. junija.

Radon Franc, sin čevljarja, Premskovo 82, umrl 15. junija.

Černivec Marijana, vdova, Premskovo 73, umrla 24. junija.

Razno.

Nova maša. Dne 10. julija ob 10. uri dopoldne bo pri nas spet nova maša. Te v Kranju, hvala Bogu, niso tako redke. Naš letošnji novomašnik je Franc Fortuna, rojen 30. oktobra 1906. v Kranju. Gimnazijo je dovršil tu, potem je študiral eno leto jus, nato je vstopil v blagoslovje. Letos je v IV. letniku, ima torej še eno leto študije pred seboj. Navada je namreč, da nekatere dobre blagoslovce posvete eno leto pred sklepom študij, ker jih rabijo zaradi svetih maš v stolnici. Tem pravijo z latinsko besedo „presbitri“ — to je bogoslovci — že duhovniki.

Naš novomašnik se pripelje iz Ljubljane v nedeljo, 3. julija z vlakom, ki prihaja v Kranj ob 6:15. Pred cerkvijo sprejem in pozdrav. Nato ob pol 7. češčenje sv. R. T. in pete litanije presv. Srca Jezusovega. Po litanijah novomašniški blagoslov.

Dne 10. julija ob desetih najprej Pridi sv. Duh! Nato pridiga. Po pridigi novomašniški blagoslov, nato slovesna peta sv. maša, po maši se izpostavi Najsvetejše. Tebe Boga hvalimo, blagoslov. Po tem darovanje za g. novomašnika. Vsak darovalec dobi pred zakristijo novomašno podobico. Darovanje priporočamo. Vprav zaradi tega smo vsakoletno darovanje za domače kaplane preložili na jesen.

Desetega popoldan ob štirih slovesne pete litanije Matere božje.

Krstni botri morejo biti po cerkvenih določilih samo katoliki. Naj starši na to pazijo! Posebno opozarjamo na to inozemske katoliške družine. Mučno je, če je treba drugovercu šele v zakristiji razlagati cerkvene postave, ki se jim duhovnik po svoji vesti ne sme izogniti. Če je kje kak krstitelj pustil drugoverca za botra, je storil pomotoma, ker si pač ni mislil, da bi drugoverci sploh za botre prišli. Drugoverci sploh ne morejo biti veljavni botri. Ker namreč prevzamejo krstni botri — podobno birmanski — važnejšo nalogo nego n. pr. priče pri poroki, prevzamejo namreč dolžnost skrbeti za katoliško vzgojo otroka, če bi tega ne storili njegovi starši, zato so cerkvena določila glede botrov strožja nego ona za priče pri poroki. Priča bi v nujnem slučaju mogel končno biti nekatoličan, če je namreč za to zadosten vzrok in se ni bati pohujšanja.

Znamenja popravite! Že pred nekaj časa je Kranjski zvon pozval vse lastnike znamenj in križev ob poti, naj jih dostojno popravijo in zanje skrbe, kakor zahteva verski čut in javna dostojnost. Žalibog se je zgodilo še premalo. Prosimo ponovno, da jih popravite ali, če tega nočete in

ne morete, poderete, če so tako slaba. Po lepoti ali zanemarjenosti naših znamenj sodijo drugi vernost cele župnije, pa tudi vernost lastnika samega in skrbnost dušnih pastirjev. Zato poskrbite za znamenja, da vam samim ne bodo v sramoto. Posebno je to važno zdaj poleti, ko pride toliko tujcev k nam. Je tudi v interesu našega tujskega prometa. Po letoviških deželah ne najdete zlepa zanemarnjenega verskega znamenja.

Križ v pokopališki kapeli. Prejšnja Layerjeva slika se je pokvarila. Dalj časa je bila stena nad oltarjem prazna. Zdaj smo tja dali precej velik stenski križ. Morda pride pozneje v to kapelo kaj drugega. Ta križ kar lepo pristoja. Čeprav je čisto navadno rezbarsko delo, ima vendar svojo zgodovinsko vrednost. Ta križ je iz nekdanje Layerjeve hiše v Rožni ulici št. 52. Križ je svoj čas daroval g. Bidovec iz Huj farovžu, zdaj pa smo ga porabili za pokopališče.

Tudi angel s trombo nad vhodom v pokopališko kapelo je potreben popravila. Prav bi bilo, da bi se našel velikodušen podpornik, da bi mogli oskrbeti novega.

V Marijin vrtec je bilo dne 19. junija po osmi maši v rožniviški cerkvi sprejetih 48 otrok. Vrtec šteje zdaj nad 250 otrok.

Svojci mrličev naj kolikor mogoče pridejo sami naročat pogreb. Marsikdo zahteva vse, ne pomisli pa, da je treba delavce tudi plačati, zvonarje, grobarja, grob, cerkvi za zvonove itd. V naših razmerah res to včasih nekoliko nanese. Resnično, revnim se pogrebni obred sam pač ne more računati in se še nikomur ni, nikakor pa ne more župnik ali njegov namestnik zahtevati, naj se delavci, ki pomagajo zvoniti, delati na pokopališču, trudijo zastonj. Zato naj se svojci o tem prej domenijo v župnem uradu, da ne bodo najprej zahtevali pompa, potem pa brez plačila odšli z Bogom.

Z julijem dobimo v Kranj g. Mihaela Zevnika, dose danjega župnika v Begunjah na Gorenjskem. Gospod je nekoliko bolehen in se želi tu malo okrepiti. Stanoval bo v župnišču.

Srečke za zidavo katoliške katedrale v Beogradu dobite v Zadrugi gospodarski banki. Ker bo cerkev služila tudi našim Slovencem, ki bivajo v prestolici, zato po možnosti podprimo to zidavo!

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

1. julija. **Prvi petek.** Sv. maša z blagoslovom.
2. julija. **Obiskovanje M. D.** V Crngrobu ob 6. obljubljen sv. maša za sitarsko rokodelstvo.
3. julija. **VII. ned. po bink.** Obhajilo mož in fantov. B. služba po navadi.
5. julija. **Sv. Ciril in Metod**
10. julija. **VIII. ned. po bink.** B. služba po navadi; ob 9. z blagoslovom. Popoldne shod III. reda.
12. julija. **Sv. Mohor in Fortunat, — sv. Marjeta.** Ob 4. sv. maša v Stražišču, po sv. maši procesija k sv. Joštu, obljubljen ob času kolere. Pri sv. Joštu sv. maša z blagoslovom.
16. julija. **Karmelska M. B.**
17. julija. **IX. ned. po bink.** Božja služba po navadi. Popoldne shod Mar. družbe.
24. julija. **X. ned. po bink.** B. služba po navadi.
25. julija. **Sv. Jakob ap.**
26. **Sv. Ana.** Pri sv. Joštu romarski shod. B. služba zjutraj ob 6. in ob 9.
31. julija. **XI. ned. po bink.** B. služba po navadi.

Umrli:

18. junija. **Marija Hafner**, roj. **Križaj**, žena posestnika v Sred. Bitinju št. 1., roj. 28. julija 1864.

Pravična plača.

Delavcem zaslužek utrgovati ali zadrževati je vnebo-pijjoči greh. Pa je mnogo, mnogo podjetij in firm dandanes, ki jim niti na misel več ne pride, da je pravična, zadostna plača ne le stvar trgovske spekulacije, ne le cenena kupčija s človeško silo, ampak tudi in to v prvi vrsti stvar vesti, ki jo nalaga sedma zapoved Gospodova. Pa tudi zadeva javne morale in splošne socialne blaginje. Mnogo je delavcev, še več pa delavk, ki od svoje zanikrne plače ne morejo ne umreti, ne živeti. Ali ni to velika socialna krivica, če mora mlado dekle cel dan trdo delati, potem pa še stradati povrh. Pa ni jih tako malo!

Kakor je brezposelnost, tako je tudi premajhna mezda eden glavnih vzrokov za današnje npravno propalost, podivjanost, surovost in vse grehe in zločine, ki se iz teh rodijo. Kmečko delo dandanes marsikomu ne diši več, čeprav je najbolj naravno in najbolj zdravo. Rajši malo strada, samo da ima dela samo za osem ur ali celo manj — potem pa zlato svobodo. Tu se propadanje začne. Potem slab zaslužek, zato treba skromnega stanovanja, a takega, kjer imaš vso svobodo. Zato gredo v podstrešne luknje, v pošteno hišo, kjer vlada red, jim ne diši. Na to pa se začne čisto po človeško in tudi po živalsko. Zato je delavstvo večkrat velikega usmiljenja vredno. Tudi tatvine, goljufije in podobno je potem razumljiva stvar. Niti za podjetje ni koristen tak moralni položaj delavstva.

Katera plača pa je v občeh pravična? Ni tako lahko odgovoriti na to vprašanje. Glavne smernice daje papež v svoji lanski okrožnici.

1. Vsak delavec ima strogo pravico do tolike plače, da more dostojno živeti sebe in svojo družino. Hrano, stanovanje, obleko, tudi primerno in pošteno razvedrilo, potrebe za slučaj bolezni ali starostne onemoglosti — za vse to mora zadostovati plača. Seveda morajo tudi domači, žena in otroci po svoji zmožnosti skrbeti za domače potrebe, a nikdar se ne smejo preko mere obremeniti ali n. pr. mati siliti tudi v delo izven doma, tako da materinskih dolžnosti ne bi mogla več izvrševati kot se spodobi.

Papež prav pravi: „Matere naj delajo predvsem doma ter okoli doma in naj skrbe za domača opravila. Zloraba je, ki se mora na vsak način odpraviti, da morajo matere zaradi premajhne očetove plače zunaj doma iskati zaslužka in tako zanemarjati domače delo in domača popravila, zlasti vzgojo otrok. Zato se je treba z vsemi močmi prizadevati, da bodo družinski očetje dobivali zadostno plačo. Če to v sedanjih razmerah ni vedno mogoče, zahteva socialna pravičnost, da se razmere čim prej tako uredi.“

Kako daleč smo dandanes od tega! Vedeti pa moramo, kje je npravna meja pravične plače: delavec nima pravice do vsega svojega izdelka, recimo do vsega izkupička za izdelano blago v tovarni, kakor trdi socializem ter komunizem, a gre mu plača, da preživi z njo sebe in svoje.

2. Višina plače je dalje odvisna tudi od razmer v podjetju ali trgovini. Če bi bilo n. pr. podjetje prisiljeno prodajati pod ceno, da se vobče vzdrži, morajo pač tudi delavci to upoštevati. Seveda mora biti krivda podjetnikova izključena. Tako uči papež.

3. Višina plače se mora dalje ravnati po zahtevah splošne koristi. Če ima eden n. pr. previsoko plačo, morajo nujno imeti drugi prenizko ali pa sploh ne dobijo dela. „Proti socialni pravičnosti je torej, da bi se radi zasebnega dobička in občih blaginji v škodo delavske plače ali preveč znižavale ali tudi preveč povišale. Socialna pravičnost zahteva, da se plače po sporazumu misli in želji kolikor mogoče tako uravnajo, da more čim največ delavcev dobiti dela in primernih dohodkov za življenje.“

Tako jasne krščanske smernice papeževe.

Mrliški koledar za mesec julij.

1. **Bizjak Anton**, posestnik, oženjen, Premskovo 26, roj. 6. januarja l. 1837, umrl l. 1917.
2. **Komatar Kristina**, soproga gimnazijskega profesorja, Kranj, Kokr. predm. 28, roj. 16. marca l. 1871., umrla l. 1918.
28. **Volčič Ana** roj. **Rant**, vdova, Gorenje št. 3, rojena julija l. 1836., umrla l. 1920.
4. **Bizjak Franc**, posestnik, vdovec, Kranj št. 10, rojen decembra l. 1872., umrl l. 1927.
3. **Hlebš Kristina**, soproga trgovca, Kranj št. 113, roj. 23. oktobra l. 1898., umrla 1923.
- Debeljak Aleš**, posestnik, oženjen, Premskovo št. 4, roj. 7. julija l. 1855., umrl l. 1923.
4. **Žibert Frančiška**, posestnica, samska, Premskovo št. 43, roj. 20. marca l. 1886., umrla l. 1922.
- Gamauf Jožef**, delovodja v tovarni, Kranj, Kokriško predm. št. 18, roj. 20. marca l. 1866., umrl l. 1925.
- Kristan Albin**, trgovski pomočnik, Kranj, roj. 7. septembra l. 1905., umrl l. 1929.
5. **Lengar Albin**, uradnik državnih železnic, samski, Kranj št. 17, roj. 7. septembra l. 1898., umrl l. 1923.
6. **Bizjak Jožef**, posestnik, vdovec, Čirčiče št. 32, roj. 24. januarja l. 1850., umrl l. 1818.
7. **Strupi Marija**, vdova, Rupa št. 10, roj. 16. decembra l. 1857., umrla l. 1924.
8. **Kozjek Doroteja**, vdova posestnika, Čirčiče št. 28, roj. 28. januarja l. 1845., umrla l. 1921.
- Bajželj Antonija**, hišna, samska, Kranj št. 138, roj. 4. junija l. 1849., umrla l. 1921.
- Ajdovec Jera**, postrežnica, samska, Kranj št. 70, roj. 19. marca l. 1848, umrla l. 1923.
- Birtič Jožef**, nadoficijal pri železnici, oženjen, Kranj, Kokriško predm. št. 68, roj. 28. febr. l. 1870., umrl l. 1924.
9. **Markič Andrej**, posestnik, vdovec, Kranj št. 167, roj. 20. novembra l. 1846., umrl l. 1927.
10. **Fister dr. Valentin**, asistent na kliniki v Zagrebu, roj. 10. febr. l. 1893, umrl l. 1924.
11. **Konc Matevž**, posestnik, oženjen, Čirčiče št. 42, roj. 9. septembra l. 1851., umrl l. 1917.
- Lubanšek Marija**, posestnica, omožena, Kranj, Kokriško predm. št. 64, roj. 9. avgusta l. 1838., umrla 1921.
12. **Krč Marijana**, posestnica, vdova, Klanc št. 31, roj. 9. septembra l. 1879., umrla l. 1921.
13. **Gogala Antonija**, posestnica, Kranj št. 150, roj. 15. januarja l. 1844., umrla 1920.
26. **Nagy Jurij**, trgovski vajenec, samski, Kranj, rojen maja l. 1908, umrl 1924.
- Petač Rozalija**, posestnikova žena, Čirčiče št. 43, roj. 7. oktobra l. 1872, umrla l. 1920.
14. **Fock Ignacij**, tovarnar, vdovec, Kranj št. 163, rojen 28. julija l. 1855., umrl l. 1927.
15. **Eržen Franc**, krojač, vdovec, Kranj št. 99, roj. 31. marca l. 1851., umrl l. 1917.
- Pagon Jožef**, zasebnik, oženjen, Kranj št. 191, roj. 5. decembra l. 1888., umrl l. 1918.
- Nabernik Marija**, žena kajzarja, Premskovo št. 45, roj. 14. junija l. 1771., umrla l. 1923.
16. **Šavnik dr. Pavel**, profesor na kliniki, oženjen, Zagreb, Tuškanec št. 2, roj. 24. dec. l. 1882., umrl l. 1924.
- Kokalj Ivana**, soproga trgovca, Ljubljana, Bethovnova ulica št. 4, roj. 22. avg. l. 1875., umrla l. 1927.
- Tomc Martin**, orožniški postajevodja v pokoju, Premskovo št. 87, roj. 9. novembra l. 1852., umrl l. 1929.

17. **Dolenc Ljudmila**, vdova trgovca, Kranj št. 136, roj. 12. septembra l. 1844., umrla l. 1921.

18. **Eržen Marija**, šivilja, omožena, Kranj št. 158, roj. 30. junija l. 1865, umrla l. 1917.

19. **Žibert Franc**, posestnik, samski, Premskovo 43, roj. 5. decembra l. 1882., umrl l. 1920.

Bloudek Boleslav, stavbeni nadsvetnik, vdovec, Kranj, Kokr. predm. št. 59, roj. dec. l. 1867., umrl l. 1921.

Fajfar Janez, posestnik, oženjen, Čirčiče št. 2, roj. 26. februarja l. 1864., umrl l. 1924.

Rebol Marija, delavka, vdova, Premskovo št. 72, roj. 16. decembra l. 1860., umrla l. 1924.

Soklič Marija, soproga gostilničarja, Gorenja Sava št. 36, roj. 18. julija l. 1890., umrla l. 1927.

20. **Rakovec Marija**, zasebnica, samska, Kranj št. 75, roj. 18. avgusta l. 1853., umrla l. 1921.

Varl Florentina, samska, Klanc št. 10, roj. 11. junija 1903., umrla l. 1923.

Luznar Leopold, tovarniški uslužbenec, Javornik, Koroška Bela, roj. 12. septembra l. 1902., umrl l. 1928.

Malovrh Janez, delavec, Kranj, Gasilski dom, rojen 24. decembra l. 1903., umrl l. 1930.

21. **Pirker Marija**, vdova, Kranj, Marijanišče, rojena l. 1836., umrla l. 1930.

22. **Podrekar Marija**, zasebnica, samska, Kranj 43, roj. 19. novembra l. 1850., umrla l. 1923.

23. **Bodlaj Ana**, soproga vrtnarja, Kranj, Savsko predmestje št. 5, roj. 8. junija l. 1870., umrla l. 1922.

Muri Franc, uradnik, samski, Kranj, Kokr. predm. 74, roj. 7. januarja l. 1889., umrl l. 1924.

Cegnar Stanko, jurist, Kranj, Kokr. predm. št. 57, roj. 16. aprila l. 1908., umrl l. 1929.

24. **Petean Filip**, delavec, oženjen, Klanc št. 8, roj. 1. maja l. 1865., umrl 1919.

Sajovic dr. Guido, gimnazijski profesor, oženjen, Kranj št. 183, roj. 14. avgusta l. 1883., umrl l. 1820.

Sajovic Leon, tovarnar samski, Kranj, Kokr. predm. 52, roj. 28. maja l. 1895., umrl l. 1924.

Uršič Marijana, omožena, Struževo št. 55, roj. 12. avgusta l. 1884., umrla l. 1927.

Kocmut Hinko, sin trgovca, Kranj št. 89, roj. 19. junija l. 1906., umrl l. 1929.

Kozjek Anton, posestnik, Čirčiče št. 21, roj. 12. januarja l. 1872., umrl l. 1929.

25. **Starovašnik Frančiška**, zasebnica, Kranj št. 91, roj. 25. februarja l. 1858., umrla l. 1929.

Kozjek Marija, zasebnica, Čirčiče št. 23, roj. 8. decembra l. 1867., umrla l. 1930.

26. **Pajer Neža**, vdova, Kranj št. 170, roj. 8. jan. 1852., umrla l. 1925

Slabe Fanc, krojaški mojster, Kranj, rojen 28. oktobra l. 1876., umrl l. 1928.

Mrak Janez, zemljak, Čirčiče 24, roj. 28. jun. l. 1869., umrl l. 1929.

Štern Jernej, posestnik, Gorenje št. 9, rojen 26. avgusta l. 1874., umrl l. 1931.

27. **Rechberger Uršula**, posestnica, vdova, Premskovo št. 19, roj. 20. oktobra l. 1876., umrla l. 1919.

28. — — —

29. **Knific Ana**, hči mizarja, samska, Klanc št. 5, roj. 12. julija l. 1907. umrla l. 1924.

30. **Fröhlich Peter**, posestnik, samski, Kranj, Kokr. predm. št. 1, roj. 13. julija l. 1897., umrl l. 1923.

31. — — —

Pokorn Fran.

Kranjski župniki.

Bil je sin preprostega kmeta, jako nadarjen, goreč in delaven mož, kaplan in miloščinar na ces. dvoru, skromen pa ponižen duhovnik. Govoril je slovensko in nemško. Župnikoval je na Vrhnikih že l. 1549. do 1555., ko je prišel v Kranj za škofovega vikarja, za kratek čas, obenem pa oskrboval tudi šmartinsko župnijo pred kranjskim mostom. Preseli se še istega leta za župnika v Komen, svoj rojstni kraj, kjer ga je Luka Bizzancij, vesoljni vikar oglejskega očaka potrdil l. 1556.

Pastiroval je prav vspešno ter ustanovil ondi špital za 12 revežev in še marsikaj drugega uredil za blagor svojih župljanov.

L. 1571. pa je postal ljubljanski škof in kot tak tudi pravi župnik kranjske mestne župnije. Kot škof se je na vso moč trudil, da si pridobi cerkveno premoženje nazaj, ki so ga lutrovci zapravili, pa tudi, da krivoverce pripelje nazaj v naročje sv. cerkve. Za škofijo je kupil gospostvo Rudnik (Rudeneegg) na Štajerskem, za kar je porabil desetino pri Kaltenbrunnu.

Ko mu je škof Urban prepustil 5. oktobra 1555. dohodke kranjske župnije proti temu, da mu bo plačeval 210 funtov vinarjev letne penzije, mu je naročil, da skrbi tudi za hrano obema kaplanoma ter da pobere tudi dohodke šmartinske župnije. V obeh cerkvah v Kranju naj ima vikar božjo službo. Ako pride kateri naših ljudi v Kranj, naj mu da hrano, naj plačuje davke, župnišče in pristavo naj ohrani v dobrem stanju.

Dne 6. januarja 1558.¹ pišejo sodnik in mestni svet v Kranju škofu Urbanu sledeče: „Dobivali smo prej po Savi les iz blejskega in radovljiškega grajščinstva. Tudi druga mesta dobivajo les iz gozdov deželne kneza. Priporočite nas, da ga bomo mi tudi za naprej dobljali.“

c) Ambrož Bošnjak² (Woschniak), vikar (l. 1545-48). Poprej 1541. je pastiroval na Vranskem. Iz Kranja se preseli za vikarja v Staro Loko (1548.-55.).

d) Anton Meizig je prejel kranjsko župnijo kot škofov vikar 1557.³ in plačuje od nje 260 funtov vinarjev penzije. V tistem času (1554.-57.) je po Kranju kuga imela bogato žetev.

25. Peter pl. Seebach,⁴ škof ljubljanski in župnik kranjski (1558-68.). Bil je potomec neke stare kranjske plemiške rodbine. Grad Seebach, rodni grad Seebachov je stal v 10. stoletju v pruski provinciji Langensalca. Koncem 14. stoletja so stopili Seebachi v vojno službo avstrijskih vladarjev na Češkem, odtam so prišli v Avstrijo in na Kranjsko. Prvi Seebach, ki se pojavi na Kranjskem, je Volbenk; l. 1442. je kupil od celjskega grofa Urha II.⁵ gorenji grad Kamnik (Oberstein). Omenjajo se še: Lenart 1461. ljubljanski kanonik, škof ljubljanski Peter, Sebastijan Konstantin (1581.-1611.) ljubljanski stolni kanonik in prošt na Blejskem otoku.

Vzgojeval se je Peter Seebach v Gornjem Gradu, kjer je obiskoval latinske šole in se pripravljaj za duhovniški poklic.

Predno je zasedel ljubljansko škofijsko stolico je bil vikar pri sv. Nikolaju zunaj Beljaka, župnik v Moravčah in v Russbachu na Spodnjem Avstrijskem, kjer je vsaj nekaj časa dejansko služboval, ne po svojih vikarjih, kar se da sklepati iz pisma, ki ga je Trubar pisal 1562.⁶ iz Uraha deželnemu upravitelju Joštu Gallenbergu. Tam piše, da je Seebach, ko je župnikoval v Russbachu, delil sv. obhajilo pod obema podobama. Bil je tudi pred l. 1552. ljubljanski korar in dekan v grajski Slivnici (Burgschleinitz).

Ko je dobil Seebach (imenovan 3. VIII. l. 1558.) ljubljansko škofijo, je prosil cesarja,⁷ da sme obdržati svoje tri beneficije v Spodnji Avstriji, češ, da so dohodki ljubljanske

škofije tako skromni, da ne bo mogel ob njih svojemu stanu primerno živeti.

Kot škof je navadno bival v Gornjem gradu, za škofijo svojo in kranjsko župnijo se je pa malo brigal, tako, da ga je moral sam cesar opomniti s pismom z dne 9. decembra 1560., naj vendar ne zanemarja svoje stolnice v Ljubljani. Naročil mu je, naj poskrbi, da bodo tam nastavljeni sposobni slovenski in nemški pridigarji. Na ta način stanovi ne bodo imeli povoda, iskati luteranskih pridigarjev.

Žal, da škof Seebach ni imel moči niti volje kaj storiti v blagor cerkve. Sicer je poslal dne 27. decembra 1560.⁸ list svojim vernikom, naj ostanejo zvesti katoliški cerkvi, sicer bodo izobčeni; ako pa to ne bo pomagalo, strahoval jih bo cesar sam. Ostal je še nadalje v Gornjem gradu „procul negotio“, dočim je vodstvo škofije prepustil svojemu generalnemu vikarju.

Odtam se je oglasil dne 25. jul. 1563.⁹ s pismom, ko je kot cesarski svetnik, dal desetino v Podbrezjah in v Ljubnem v najem za 10 let Ivanu Dacerju, bivšemu škofovskemu oskrbniku (Schaffer) za 200 dukatov v zlatu. Ravno to desetino je že njegov prednik pokojni Urban prepustil za 121 renskih gld. Juriju Žirovcu pri Radovljici.

Krivoverci so hitro spoznali škofovo slabost, odjenljivost, popustljivost, posebno pa jim je ugajala njegova odsotnost, katero so izrabili do skrajnosti. Zato se je luteranstvo ravno pod njim strašno razpaslo ne le po Ljubljani, marveč tudi po deželi. Cesar sam ni bil zadovoljen s škofom, ker je dovolil, da se je Trubar vrnil v domovino. V 10. tednih je Trubar s svojo luteransko organizacijo več podrl in škodoval katoliški stvari, kakor pa je škof Urban poprej v 10. letih s tolikim trudom sezidal in rešil.

Trubar je s svojimi pomagači strašno sramotil katol. cerkev¹⁰ in duhovščino. To je škofa vendarle izdramilo, da je prosil cesarja, naj odstrani Trubarja iz dežele. Sporočil mu je pa tudi, da luteranski plemiči groze, da bodo vsi menihi in „farji“ pobiti, ako bi moral Trubar iz dežele.

Na to poročilo je cesar Ferdinand takoj ukazal (30. julija 1562.) deželnemu glavarju, da se vse od škofa imenovane osebe zapro, zlasti Trubar in tovariši, kar se pa ni izvršilo. Vsi ti bi imeli biti že zdavnaj kaznovani, pa so se ječi in kazni z begom odtegli.

Stanovski odbor je v svoji seji (20. VIII.) sklenil vložit priziv proti cesarjevemu odloku, češ, da se je Trubar pred škofom opravičil in da ta ni našel nič kaznivega na njem. Uspeh tega priziva je bil, da je cesar iznova ukazal škofu, naj Trubarja zasliši pred cerkvenim sodiščem, stanovom pa je zapovedal, da morajo Trubarja postaviti pred cerkveno sodišče.

Zaslišavanje Trubarja se je vršilo v škofijski palači dne 6. in 20. dec., kjer je na 21. vprašanj odgovoril v luteranskem smislu, priznal avgsburško veroizpoved in se odpovedal katoliški cerkvi.

¹ Škof. arh. f. 13/6, 7.

² Ign. Orožen IV a) str. 103. Ljubljana. kapit. arh. f. 137. 12.

³ Urban v kr. žup. arh.

⁴ Dr. Gruden: Zgodov. slov. naroda str. 641. in dalje.

⁵ Valvasor XI. 550. in VIII. 665., 777.

⁶ Jahrbuch des Protest. III, 2. op. 26.

Škof. arhiv: akta škofa Petra.

⁷ Podlog.: rokopis Ljubljanske škofije.

⁸ Mitteilg. d. hist. Ver. f. Krain 1864, str. 5.

⁹ Župni arhiv kranjski.

¹⁰ Dr. Gruden: Zgodov. slov. naroda str. 649. in dalje.

Razširjajte Kranjski zvon!